HELG

Tekst: Birte Hegerlund Runde. Foto: Anne Karin Andersen/Stein Harald Øigård.

- Er som små a

Selv om dyrlege Camilla Lilleholt (t.h.) fikk i seg en toxoplasma-parasitt da hun var liten, er hun verken farlig bak rattet, nevrotisk eller har dårligere samvittighet enn andre.

Katter får ofte skylden for å spre toksoplasmaparasitten til gravide. Men dyrlegene Solvejg Knagenhjelm (t.v.) og Camilla Lilleholt mener at

Det finnes en bitte liten parasitt som mange forskere har prøvd å bli klok på. Foreløpig er det et mysterium hva slags skade den lille toxoplasma gondii-parasitten egentlig gjør. Noen mener den går til hodet på oss. Andre mener den ikke gjør noen ting. Med mindre du er gravid.

– Om du blir smittet for første gang, kan du abortere siden fosteret ikke har et modent immunsystem. Derfor bør du la andre tørke kattebæsj om du er gravid. Du bør være ekstra forsiktig, sier dyrlege Camilla Lilleholt ved Agder dyreklinikk.

Den største skaden kan skje sent i svangerskapet, da det er rundt 70 prosent sjanse for skade hos fosteret om mor blir smittet sent. Om den gravide blir smittet tidlig i svangerskapet, er det rundt fem prosent sjanse for at fosteret blir skadet, ifølge helsedirektoratet.no.

Tok imot lam. Toksoplasmasmitte er forårsaket av parasitten Toxoplasma gondii. Det er verken en bakterie eller et virus, men et mikroskopisk dyr. Omtrent 1/3 av mennesker i i-land er smittet med toksoplasma, og er vanligvis ufarlig. Selv var Lilleholt liten da hun ble smittet av parasitten. Sannsynligvis fra sauefostre under lammingen.

– Håndhygienen var vel ikke helt på topp, da jeg var rundt seks år, sier Lil-

liens

det også er andre smittekilder gravide bør tenke på.

DYRA våre

Veterinær Solvejg Knagenhjelm og veterinær Camilla Lilleholt

«Håndhygienen var vel ikke helt på topp»

leholt, som har vokst opp på gård og vært med på det meste av driften.

Toksoplasmasmitte kan nemlig skje gjennom rått kjøtt.

Lider av dårlig samvittighet. Forskere tror at tre milliarder mennesker er smittet på verdensbasis. Toksoplasmose er en av de vanligste parasittsykdommer, og er funnet i nesten alle varmblodige dyr, deriblant kjæledyr og mennesker.

Det har blitt gjort mye forskning på hvordan dyr, og senere mennesker, reagerer når de har smitten i seg. Noen av resultatene er heller morsomme, enn seriøse. Som studier i Tsjekkia som viser at smittede kan få utslag i en form for lidelse kalt «evne å ha kronisk dårlig samvittighet».

En annen forskning viser økt voldsrate i et samfunn hvor en høy andel av befolkningen er smittet. I Harward Science Review fra 2007, viser en undersøkelse at du er 2,7 ganger mer disponert for å havne i en bilulykke om du er smittet.

Kan forklaringen være at i samfunn med mange fattige med dårligere hygieniske forhold, naturlig nok også har flere parasittsmittede?

Slik smitter den. Toksoplasmaparasitten blir oftest forbundet med katter, fordi den lever normalt i katters tarm og kommer ut med dyrets avføring. Når katten har spist et infisert byttedyr, vil parasitten som ligger i dvale i cyster i hjernen og muskulatur aktiveres i fordøyelseskanalen til katten, og dermed smitte katten. Menneskers kontakt med smitteførende katter og forurenset jord eller sand kan derfor overføre parasitten til mennesker.

– Men visste du at hos rotter som er smittet med parasitten, trekker seg mot katter, og at hjernen programmeres til en slags forelskelse? Den blir mer aktiv og mer uforsiktig. Alt dette øker sannsynligheten for at rotta blir kattemat, og parasitten fullfører sin syklus, forteller Lilleholt.

Når du har flere bakteriene i tarmen enn du har celler i kroppen, og disse tarmbakteriene kan skru av og på gener i kroppen din som regulerer vekt, allergi, astma og depresjoner, kan det også være tilfelle at en parasitt i tarmen også kan styre hodet ditt?

– Dette er ikke science fiction, men kverdagskost, sier Lilleholt.

Men dyrlegen har ikke merket noen underlig eller avvikende personlighet hos seg selv. Annet enn at hun tiltrekkes av dyr.

Dyrlege Camilla Lilleholt (t.v.) ble smittet av toksoplasmose i kontakt med lammefostre.